

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра внутрішньої медицини №1 з курсом серцево-судинної патології

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. професора з науково-педагогічної роботи

Світлана КОТЮЖИНСЬКА

«01» вересня 2022р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність: 222 «Медицина»
Освітньо-професійна програма: Медицина

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина», підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», що була затверджена Вченою радою ОНМедУ (протокол №9 від 23 червня 2022 року).

Розробники:

Завідувач кафедри, д.мед.н, проф. Карпенко Ю.І,

Завуч кафедри, к.мед.н.,доц. Савельєва О.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри внутрішньої медицини №1 з курсом серцево-судинної патології

Протокол № 11 від 27.06.2022 р.

Завідувач кафедри

 Юрій КАРПЕНКО

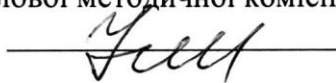
Погоджено із гарантом ОПП

 Валерія МАРІЧЕРЕДА

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з терапевтичних дисциплін ОНМедУ

Протокол № 6 від 30.06.2022р.

Голова предметної циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін,

 Ніна МАЦЕГОРА

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол №__ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол №__ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість:	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	<i>Денна форма навчання</i> <i>Обов'язкова дисципліна</i>
Кредитів: 5		<i>Рік підготовки: 4</i>
Годин: 150	Спеціальність 222 «Медицина»	<i>Семестри VII - VIII</i> <i>Лекції (18 год.)</i>
Змістових модулів: 3	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Семінарські (0 год.)</i> <i>Практичні (92 год.)</i> <i>Лабораторні (0 год.)</i> <i>Самостійна робота (40 год.)</i> <i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i> <i>Форма підсумкового контролю – диференційний залік</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: Опанування здобувачем вищої освіти знань та формування елементів професійних компетентностей в галузі терапії та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання:

1. Формування вмінь та навичок з клінічного обстеження хворих із основними захворюваннями серцево-судинної системи, крові та кровотворних органів та аналізувати їх результати;
2. Формування вмінь та навичок з обґрунтування клінічного діагнозу, складання плану лабораторних та інструментальних досліджень хворих з найбільш поширеними захворюваннями серцево-судинної системи, крові та кровотворних органів та їх ускладнень;
3. Опанування вмінням визначати тактику лікування та профілактики найбільш поширених захворювань серцево-судинної системи, крові та кровотворних органів та їх ускладнень.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Загальних (ЗК)

- ЗК1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК3 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК4 – Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
- ЗК5 – Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК6 – Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК7 – Здатність працювати в команді.
- ЗК8 – Здатність до між особистої взаємодії.
- ЗК10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології
- ЗК11 – Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальних (СК):

- СК1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані
- СК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів

- СК3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання
- СК4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань
- СК5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань
- СК6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань
- СК7. Здатність до діагностування невідкладних станів
- СК8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги
- СК9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів
- СК10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій
- СК11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності
- СК13. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів
- СК14. Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб
- СК15. Здатність до проведення експертизи працездатності
- СК16. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм
- СК18. Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів
- СК21. Здатність зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються
- СК24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
- СК25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів
- СК26. Здатність визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН1 - Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
- ПРН2 - Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.
- ПРН3 - Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.
- ПРН4 - Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
- ПРН5 - Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.
- ПРН6 - Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).
- ПРН7 - Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
- ПРН8 - Визначити головний клінічний синдром або симптом, яким обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
- ПРН9 - Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття

обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вмiти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН10 - Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН14 - Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН17 - Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН18. Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

ПРН21 - Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН23. Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я людини для оцінки стану захворюваності населення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати: Загальні питання внутрішньої медицини, етіологію, патогенез, клініку, діагностику, лікування, профілактику поширених захворювань серцево-судинної системи та захворювань крові та кровотворних органів в клініці внутрішніх хвороб.

Вміти:

- Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя пацієнтів з захворюваннями серцево-судинної системи, крові та кровотворних органів та їх ускладнень;
- Оцінювати інформацію щодо діагнозу застосовуючи стандартну процедуру, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень. Визначати перелік необхідних клініко-лабораторних та інструментальних досліджень та оцінювати їх результати (за списком 4).
- Виділяти провідний клінічний симптом або синдром (за списком 1). Встановлювати попередній діагноз, здійснювати диференціальну діагностику та визначати клінічний діагноз захворювання (за списком 3).
- Визначати принципи лікування захворювань, необхідний режим праці та відпочинку, характер харчування (за списком 2).
- Діагностувати невідкладні стани (за списком 3).
- Визначати тактику та надавати екстрену медичну допомогу (за списком 3).
- Оволодіти навичками комунікації та клінічного обстеження пацієнта
- Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) при захворюваннях серцево-судинної системи, крові та кровотворних органів.
- Вести медичну документацію.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Основи діагностики, лікування та профілактики основних захворювань серцево-судинної системи.

Тема 1. Есенціальна артеріальна гіпертензія (гіпертонічна хвороба)

Визначення. Роль порушень центральних та ниркових механізмів регуляції тиску, ендотеліальної функції та інших факторів. Класифікація. Клінічні прояви та дані додаткових методів дослідження. Ураження органів-мішеней. Диференційний діагноз. Стратифікація ризику. Ускладнення. Ізольована систолічна артеріальна гіпертензія. Лікування. Гіпертензивні кризи, особливості лікувальної тактики.

Тема 2. Вторинні (симптоматичні) артеріальні гіпертензії. Нейроциркуляторна дистонія.

Визначення. Основні причини. Особливості клініки, діагностики ниркових (реноваскулярних, ренопаренхіматозних), ендокринних (синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, синдром Конна, хвороба Грейвса) і гемодинамічних артеріальних гіпертензій. Артеріальна гіпертензія при вагітності, метаболічних порушеннях (метаболічний синдром). Значення лабораторних і інструментальних методів для диференційної діагностики та верифікації діагнозу. Терапевтичне та хірургічне лікування.

Нейроциркуляторна дистонія. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клінічних синдромів. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Диференційована терапія.

Тема 3. Атеросклероз

Визначення. Роль гіперліпідемій, загального та місцевого запалення, ушкодження судинної стінки і тромбоцитів у розвитку атеросклерозу. Фактори ризику. Особливості клінічних проявів залежно від переважної локалізації (аорта, коронарні, мезентеріальні та ниркові артерії, артерії нижніх кінцівок).

Значення лабораторних, променевих та інших інструментальних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Загальні принципи лікування. Лікувальна тактика при різних варіантах перебігу.

Тема 4. Хронічні форми ішемічної хвороби серця (ІХС).

Визначення ІХС. Етіологія. Класифікація ІХС. Особливості клінічного перебігу і діагностики різних варіантів стабільної стенокардії. Безбольова форма ІХС, післяінфарктний та дифузний кардіосклероз. Особливості клінічних проявів. Критерії діагнозу. Диференційована терапія різних форм ІХС. Ускладнення. Прогноз-модифікуюча терапія.

Тема 5. Гострий коронарний синдром (нестабільна стенокардія і гострий інфаркт міокарда).

Визначення. Класифікація гострого коронарного синдрому та інфаркту міокарда. Визначення нестабільної стенокардії. Класифікація. Особливості клінічного перебігу і діагностики нестабільної стенокардії та гострого інфаркту міокарда. Критерії діагнозу. Ускладнення гострого інфаркту міокарда (гостра лівошлуночкова недостатність, порушення ритму і провідності серця, розрив міокарда, гостра аневризма серця, післяінфарктний синдром Дреслера та ін.). Діагностика. Лікувальна тактика при нестабільній стенокардії та в різні періоди гострого інфаркту міокарда. Прогноз-модифікуюча терапія. Показання до хірургічного лікування. Реабілітація.

Тема 6. Гостре легеневе серце - тромбоемболія легеневої артерії (ТЕЛА). Хронічне легеневе серце.

Визначення поняття гостре легеневе серце. Фактори ризику. Класифікація. Патогенез порушень гемодинаміки. Клінічний перебіг. Критерії діагнозу, диференційний діагноз. Діагностичне значення змін даних лабораторних та інструментальних методів дослідження. Лікувальна тактика. Показання до хірургічного лікування.

Визначення поняття хронічне легеневе серце. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічні прояви, зміни даних додаткових методів дослідження залежно від етіологічного фактора. Диференційний діагноз. Принципи диференційованого лікування.

Тема 7. Вроджені вади серця у дорослих (ВВС).

Визначення поняття вроджена вада серця (ВВС). ВВС зі збільшеним та нормальним легеним кровотоком. ВВС зі зменшеним легеним кровотоком. Дефект міжпередсердної та міжшлуночкової перетинки, відкритий артеріальний проток, коарктація аорти. Механізми порушень гемодинаміки, значення легеневої гіпертензії. Аномалія Ебштейна з шунтуванням крові з правого передсердя в ліве. Стеноз або атрезія легеневого стовбура з дефектом міжшлуночкової перегородки (тетрада Фалло). Стеноз легеневого стовбура із шунтуванням крові з правого передсердя в ліве.

Значення неінвазивних та інвазивних методів для діагностики і диференційної діагностики. Ускладнення. Синдром Ейзенменгера. Показання до хірургічного лікування. Профілактика ускладнень. Прогноз та працездатність.

Тема 8. Інфекційний ендокардит.

Визначення. Етіологія, патогенез. Клінічна картина. Особливості перебігу залежно від збудника. Діагностичні критерії. Значення лабораторних методів і ехокардіографічного дослідження в діагностиці. Диференційний діагноз. Ускладнення (серцева недостатність, емболії, абсцеси та ін.). Лікування. Режими антибактеріальної терапії. Показання до хірургічного лікування. Первинна і вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 9. Набуті вади серця (мітральні та аортальні).

Визначення. Недостатність та стеноз мітрального, аортального, трикуспідального клапанів. Етіологія, механізми порушень гемодинаміки. Класифікація. Комбіновані мітральні та аортальні вади. Клінічні прояви. Значення неінвазивних та інвазивних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 10. Міокардити. Кардіоміопатії: дилатаційна та гіпертрофічна.

Визначення поняття міокардит. Класифікація. Етіологія та патогенез основних видів міокардитів. Клінічні прояви. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження в діагностиці. Критерії постановки діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування міокардитів. Профілактика. Прогноз та працездатність.
Визначення дилатаційної та гіпертрофічної кардіоміопатії. Класифікація. Етіологія та патогенез. Клінічні прояви. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження в діагностиці. Критерії постановки діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування.

Тема 11. Кардіоміопатії: рестриктивна, аритмогенна кардіоміопатія правого шлуночка. Перикардити.

Визначення. Класифікація. Етіологія та патогенез. Клінічні прояви. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження в діагностиці. Критерії постановки діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Визначення поняття перикардит. Етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клініки, перебігу і діагностики різних варіантів перикардитів. Методи верифікації діагнозу. Диференційний діагноз з ураженнями міокарду. Тампонада серця. Показання до пункції перикарду, її діагностичне та лікувальне значення. Диференційована терапія різних форм із урахуванням етіологічних факторів.

Тема 12. Порушення ритму серця. Порушення провідності серця (класифікація, етіопатогенез, клініка).

Визначення поняття порушення ритму серця. Етіологія. Класифікація. Електрофізіологічні механізми аритмій (екстрасистоля, фібриляція та тріпотіння передсердь, суправентрикулярна та шлуночкова тахікардії, фібриляція шлуночків). Клініка, ЕКГ-діагностика та диференціальна діагностика. Ускладнення. Медикаментозні та

немедикаментозні методи лікування. Роль електроімпульсної терапії. Невідкладна терапія при пароксизмальних порушеннях ритму та раптовій серцевій смерті. Визначення поняття порушення провідності. Етіологія. Класифікація. Клініка та ЕКГ-діагностика атріовентрикулярних блокад та блокад ніжок пучка Гіса.

Тема 13. Порушення провідності серця (діагностика, лікування). Електрокардіостимуляція. Гостра серцева недостатність (ГСН).

Тактика при гострих та хронічних порушеннях провідності. Невідкладна допомога при нападі Морганьї-Адамса-Стокса. Показання та принципи проведення електрокардіостимуляції (тимчасової, постійної). Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Визначення поняття ГСН. Основні причини. Патогенез порушень центральної та периферійної гемодинаміки при різних формах (недостатність лівих та правих відділів серця). Класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Невідкладна допомога при кардіогенному набряку легень та кардіогенному шоці.

Тема 14. Хронічна серцева недостатність.

Визначення. Основні причини. Патогенез порушень центральної та периферичної гемодинаміки при різних формах (недостатність лівих та правих відділів серця). Роль нейрогуморальної активації та ремоделювання серця. Класифікація. Клінічні прояви та їх особливості залежно від варіанту (систолічний, діастолічний), стадії та функціонального класу. Діагностика. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження. Прогноз-модифікуюча терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Змістовий модуль 2

Загальні питання внутрішньої медицини

Тема 15. Принципи доказової медицини. Сучасні клінічні дослідження. Особливості діагностики та лікування захворювань внутрішніх органів у людей похилого віку. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання. Ожиріння та його наслідки

Визначення поняття. Роль доказової медицини у сучасній клінічній практиці. Складові доказової медицини. Медичний та етичний аспекти доказової медицини

Основні поняття клінічних досліджень. Клінічні випробування в Україні (проблеми та перспективи). Основні документи клінічного випробування. Клінічні етапи розробки лікарських речовин. Впровадження результатів клінічних досліджень в настанови для лікарів Світу.

Особливості обміну речовин в похилому віці. Частота коморбідної патології у людей похилого віку. Особливості дії ліків на організм похилої людини. Особливості діагностики та лікування захворювань внутрішніх органів в похилому віці.

Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання.

Актуальність проблеми ожиріння. Методи розрахунку надлишкової ваги (індексу маси тіла) та визначення ожиріння. Класифікація ожиріння. Основні медичні наслідки ожиріння – метаболічний синдром, цукровий діабет, серцево-судинні захворювання та захворювання шлунково-кишкового тракту. Сучасні підходи до медикаментозного та немедикаментозного лікування

Змістовий модуль 3

Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб крові та кровотворних органів

Тема 16. Анемії. Гострі лейкомії.

Визначення поняття анемія. Класифікація анемій (залізодефіцитна, В₁₂-дефіцитна, фолієво-дефіцитна, гемолітична, гіпопластична, постгеморагічна). Етіологічні фактори та патогенез. Механізми внутрішньо-судинного та внутрішньоклітинного гемолізу. Особливості клініки та

лабораторної діагностики різних форм. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування різних форм. Переливання компонентів крові та кровозамінників. Визначення поняття гострої лейкемії. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація. Основні клініко-гематологічні синдроми. Клінічні прояви. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Підтримуюча терапія.

Тема 17. Хронічні лейкемії. Гемофілії

Визначення хронічної мієлоїдної лейкемії, хронічної лімфоїдної лейкемії, справжньої поліцитемії. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація. Основні клінічні прояви та клініко-гематологічні синдроми. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Трансплантація кісткового мозку.

Визначення поняття гемофелія. Етіологія та патогенез, основні клінічні синдроми. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Лікування. Терапія різних типів гемофілій. Профілактика кровотеч..

Тема 18 Тромбоцитопенічна пурпура. Лімфома Ходжкіна.

Основні етіологічні фактори та патогенетичні механізми розвитку тромбоцитопенічної пурпури. Основні клінічні синдроми. Діагностична цінність клінічного аналізу крові та дослідження системи гемостазу. Ускладнення. Особливості ведення хворих на ідіопатичну тромбоцитопенічну пурпур та лікування.

Визначення та класифікація. Ходжкінські лімфоми. Клінічні прояви та їх особливості при різних варіантах перебігу. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 19: Неходжкінські лімфоми. Мієломна хвороба.

Визначення та класифікація.. Клінічні прояви та їх особливості при різних варіантах перебігу. Лімфоми як прояви ВІЛ-інфекції. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.

Визначення та класифікація множинної мієломи. Клінічні прояви. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Прогноз та працездатність

4. Структура навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРС
Змістовий модуль 1.						
Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб серцево-судинної системи						
Тема 1: Есенціальна артеріальна гіпертензія	8	2	0	4	0	2
Тема 2: Вторинні (симптоматичні) артеріальні гіпертензії. Нейроциркуляторна дистонія.	6	0	0	4	0	2
Тема 3: Атеросклероз	8	2	0	4	0	2
Тема 4: Хронічні форми ішемічної хвороби серця	8	2	0	4	0	2
Тема 5: Гострий коронарний синдром (нестабільна стенокардія, гострий інфаркт міокарда).	8	2	0	4	0	2
Тема 6: Гостре легеневе серце- тромбоемболія легеневої артерії (ТЕЛА). Хронічне легеневе серце	8	2	0	4	0	2
Тема 7: Вроджені вади серця у дорослих	6	0	0	4	0	2
Тема 8: Інфекційний ендокардит	8	2	0	4	0	2
Тема 9: Набуті вади серця (мітральні та аортальні)	8	2	0	4	0	2
Тема 10: Міокардити. Кардіоміопатії: дилатаційна та гіпертрофічна.	8	0	0	6	0	2
Тема 11: Кардіоміопатії: рестриктивна, аритмогенна кардіоміопатія правого шлуночка. Перикардити	10	2	0	6	0	2
Тема 12: Порушення ритму серця. Порушення провідності серця (класифікація, етіопатогенез, клініка).	10	2	0	6	0	2
Тема 13: Порушення провідності серця (діагностика, лікування). Електрокардіостимуляція. Гостра серцева	8	0	0	6	0	2

недостатність (ГСН).						
Тема 14: Хронічна серцева недостатність.	8	0	0	4	0	4
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	112	18	0	64	0	30
Змістовий модуль 2. Загальні питання внутрішньої медицини						
Тема 15: Принципи доказової медицини. Сучасні клінічні дослідження. Особливості діагностики та лікування захворювань внутрішніх органів у людей похилого віку. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання. Ожиріння та його наслідки	10	0	0	8	0	2
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	10	0	0	8	0	2
Змістовий модуль 3. Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб крові та кровотворних органів						
Тема 16: Анемії. Гострі лейкозії	8	0	0	6	0	2
Тема 17: Хронічні лейкозії. Гемофілії	8	0	0	6	0	2
Тема 18: Тромбоцитопенічна пурпура. Лімфома Ходжкіна.	6	0	0	4	0	2
Тема 19: Неходжкінські лімфоми. Мієломна хвороба.	6	0	0	4	0	2
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	28	0	0	20	0	8
Індивідуальні завдання	0	0	0	0	0	0
Усього годин	150	18	0	92	0	40

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Артеріальна гіпертензія	2
2.	Атеросклероз	2

3.	Хронічні форми ішемічної хвороби серця	2
4.	Гострий коронарний синдром (нестабільна стенокардія, гострий інфаркт міокарда)	2
5.	Легеневе серце. Тромбоемболія легеневої артерії	2
6.	Набуті вади серця	2
7.	Інфекційний ендокардит	2
8.	Перикардити	2
9.	Порушення ритму та провідності	2
Всього годин		18

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Практичне заняття 1 Есенціальна артеріальна гіпертензія (гіпертонічна хвороба). Визначення. Роль порушень центральних та ниркових механізмів регуляції тиску, ендотеліальної функції та інших факторів. Класифікація. Клінічні прояви та дані додаткових методів дослідження. Ураження органів-мішеней. Диференційний діагноз. Стратифікація ризику. Ускладнення. Ізольована систолічна артеріальна гіпертензія. Лікування.	2
2.	Тема 1. Практичне заняття 2. Ускладнені та неускладнені гіпертензивні кризи . Особливості лікувальної тактики.	2
3.	Тема 2. Практичне заняття 3. Вторинні (симптоматичні) артеріальні гіпертензії. Визначення. Основні причини. Особливості клініки, діагностики ниркових (реноваскулярних, ренопаренхіматозних), ендокринних (синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, синдром Конна, хвороба Грейвса) і гемодинамічних артеріальних гіпертензій. Артеріальна гіпертензія при вагітності, метаболічних порушеннях (метаболічний синдром). Значення лабораторних і інструментальних методів для диференційної діагностики та верифікації діагнозу. Терапевтичне та хірургічне лікування.	2
4.	Тема 2. Практичне заняття 4. Нейроциркуляторна дистонія Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клінічних синдромів. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Диференційована терапія.	2
5.	Тема 3. Практичне заняття 5. Атеросклероз: етіологія, патогенез, клініка Визначення. Роль гіперліпідемій, загального та місцевого запалення, ушкодження судинної стінки і тромбоцитів у розвитку атеросклерозу. Фактори ризику. Особливості клінічних проявів залежно від переважної локалізації (аорта, коронарні, мезентеріальні та ниркові артерії, артерії нижніх кінцівок).	2
6.	Тема 3. Практичне заняття 5. Атеросклероз: діагностика, ускладнення, лікування Значення лабораторних, променевих та інших інструментальних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Загальні принципи	2

	лікування. Лікувальна тактика при різних варіантах перебігу.	
7.	Тема 4. Практичне заняття 7. Хронічні форми ІХС: класифікація, етіологія, патогенез, клініка Визначення ІХС. Етіологія. Класифікація ІХС. Особливості клінічного перебігу і діагностики різних варіантів стабільної стенокардії. Безбольова форма ІХС, післяінфарктний та дифузний кардіосклероз. Особливості клінічних проявів.	2
8.	Тема 4. Практичне заняття 8. Хронічні форми ІХС: діагностика, ускладнення, лікування Критерії діагнозу. Диференційована терапія різних форм ІХС. Ускладнення. Прогноз - модифікуюча терапія.	2
9.	Тема 5. Практичне заняття 9. Гострий коронарний синдром. Нестабільна стенокардія, інфаркт міокарда: етіологія патогенез, класифікація, клініка Визначення. Класифікація гострого коронарного синдрому та інфаркту міокарда. Визначення нестабільної стенокардії. Класифікація.. Особливості клінічного перебігу і діагностики нестабільної стенокардії та гострого інфаркту міокарда..	2
10.	Тема 5. Практичне заняття 10. ГКС. Нестабільна стенокардія, інфаркт міокарда: діагностика, лікування Критерії діагнозу. Ускладнення гострого інфаркту міокарда (гостра лівошлуночкова недостатність, порушення ритму і провідності серця, розрив міокарда, гостра аневризма серця, післяінфарктний синдром Дреслера та ін.). Діагностика. Лікувальна тактика при нестабільній стенокардії та в різні періоди гострого інфаркту міокарда. Прогноз-модифікуюча терапія. Показання до хірургічного лікування. Реабілітація	2
11.	Тема 6. Практичне заняття 11. Гостре легеневе серце: тромбоемболія легеневої артерії Визначення поняття гостре легеневе серце. Фактори ризику. Класифікація. Патогенез порушень гемодинаміки. Клінічний перебіг. Критерії діагнозу, диференційний діагноз. Діагностичне значення змін даних лабораторних та інструментальних методів дослідження. Лікувальна тактика. Показання до хірургічного лікування.	2
12.	Тема 6. Практичне заняття 12. Хронічне легеневе серце . Визначення поняття хронічне легеневе серце. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічні прояви, зміни даних додаткових методів дослідження залежно від етіологічного фактора. Диференційний діагноз. Принципи диференційованого лікування.	2
13.	Тема 7. Практичне заняття 13. Вроджені вади серця у дорослих: зі збільшеним та нормальним легeneвим кровотоком Визначення поняття вроджена вада серця (ВВС). ВВС зі збільшеним та нормальним легеневим кровотоком. Дефект міжпередсердної та міжшлуночкової перетинки, відкритий артеріальний проток, коарктація аорти. Механізми порушень гемодинаміки, значення легеневої гіпертензії. Значення неінвазивних та інвазивних методів для діагностики і диференційної діагностики. Ускладнення. Синдром Ейзенменгера. Показання до хірургічного лікування. Профілактика ускладнень. Прогноз та працездатність.	2
14.	Тема 7. Практичне заняття 14. Вроджені вади серця у дорослих: зі зменшеним легеневим кровотоком.	2

	Аномалія Ебштейна з шунтуванням крові з правого передсердя в ліве. Стеноз або атрезія легеневого стовбура з дефектом міжшлуночкової перегородки (тетрада Фалло). Стеноз легеневого стовбура із шунтуванням крові з правого передсердя в ліве. . Механізми порушень гемодинаміки, значення легеневої гіпертензії. Значення неінвазивних та інвазивних методів для діагностики і диференційної діагностики. Ускладнення. Показання до хірургічного лікування. Профілактика ускладнень. Прогноз та працездатність.	
15.	Тема 8. Практичне заняття 15. Інфекційний ендокардит: класифікація, етіопатогенез, клініка Визначення. Етіологія, патогенез. Клінічна картина. Особливості перебігу залежно від збудника. Діагностичні критерії..	2
16.	Тема 8. Практичне заняття 16. Інфекційний ендокардит: діагностика, режими антибактеріальної терапії, хірургічне лікування. Значення лабораторних методів і ехокардіографічного дослідження в діагностиці. Диференційний діагноз. Ускладнення (серцева недостатність, емболії, абсцеси та ін.). Лікування. Режими антибактеріальної терапії. Показання до хірургічного лікування. Первинна і вторинна профілактика. Прогноз та працездатність	2
17.	Тема 9. Практичне заняття 17. Набуті вади серця: Мітральні вади серця Визначення. Недостатність та стеноз мі трального клапанів. Етіологія, механізми порушень гемодинаміки. Класифікація. Клінічні прояви. Значення неінвазивних та інвазивних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
18.	Тема 9. Практичне заняття 18. Аортальні вади серця Визначення. Недостатність та стеноз аортального та трикуспідального клапанів. Етіологія, механізми порушень гемодинаміки. Класифікація. Комбіновані мітральні та аортальні вади. Клінічні прояви. Значення неінвазивних та інвазивних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
19.	Тема 10. Практичне заняття 19. Міокардити: класифікація, етіопатогенез, клініка Визначення поняття міокардит. Класифікація. Етіологія та патогенез основних видів міокардитів. Клінічні прояви	2
20	Тема 10. Практичне заняття 20 Міокардити: діагностика, лікування . Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження в діагностиці. Критерії постановки діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування міокардитів. Профілактика. Прогноз та працездатність.	2
21	Тема 10. Практичне заняття 21 Кардіоміопатії: дилатаційна та гіпертрофічна Визначення дилатаційної та гіпертрофічної кардіоміопатії. Класифікація. Етіологія та патогенез. Клінічні прояви. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження в діагностиці. Критерії постановки діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування.	2
22	Тема 11. Практичне заняття 22.	2

	Кардіоміопатії: рестриктивна, аритмогенна кардіоміопатія правого шлуночка. Визначення. Класифікація. Етіологія та патогенез. Клінічні прояви. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження в діагностиці. Критерії постановки діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування.	
23	Тема 11. Практичне заняття 23. Перикардити: гострі форми. Тампонада серця. Визначення поняття перикардит. Етіологія та патогенез гострого перикардиту. Особливості клініки, перебігу і діагностики. Методи верифікації діагнозу. Тампонада серця. Показання до пункції перикарду, її діагностичне та лікувальне значення.	2
24	Тема 11. Практичне заняття 24. Перикардити: підгострі та хронічні форми. Визначення. Класифікація. Клінічні прояви. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження в діагностиці. Критерії постановки діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування.	2
25.	Тема 12. Практичне заняття 25. Порушення ритму серця: класифікація, етіопатогенез, клініка діагностика. Визначення поняття порушення ритму серця. Етіологія. Класифікація. Електрофізіологічні механізми аритмій (екстрасистолія, фібриляція та тріпотіння передсердь, суправентрикулярна та шлуночкова тахікардії, фібриляція шлуночків). Клініка, ЕКГ-діагностика та диференціальна діагностика. Ускладнення.	2
26.	Тема 12. Практичне заняття 26. Порушення ритму серця: антиаритмічні лікарські засоби, інвазивні методи лікування. Медикаментозні та немедикаментозні методи лікування. Роль електроімпульсної терапії. Невідкладна терапія при пароксизмальних порушеннях ритму та раптовій серцевій смерті.	2
27	Тема 12. Практичне заняття 27. Порушення провідності серця: класифікація, етіопатогенез, клініка. Визначення поняття порушення провідності. Етіологія. Класифікація. Клініка та ЕКГ-діагностика атріовентрикулярних блокад та блокад ніжок пучка Гіса.	2
28	Тема 13. Практичне заняття 28. Порушення провідності серця: діагностика, лікування. Електрокардіостимуляція. Тактика при гострих та хронічних порушеннях провідності. Невідкладна допомога при нападі Морганьї-Адамса-Стокса. Показання та принципи проведення електрокардіостимуляції (тимчасової, постійної). Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
29	Тема 13. Практичне заняття 29. Гостра серцева недостатність (ГСН): класифікація, клініка. Визначення поняття ГСН. Основні причини. Патогенез порушень центральної та периферійної гемодинаміки при різних формах (недостатність лівих та правих відділів серця). Класифікація. Клінічні прояви	2
30	Тема 13. Практичне заняття 30. ГСН: діагностика, ускладнення, лікування. Діагностика. Невідкладна допомога при кардіогенному набряку легень та кардіогенному шоці.	2
31.	Тема 14. Практичне заняття 31. Хронічна серцева недостатність (ХСН): класифікація, етіопатогенез,	2

	клініка Визначення. Основні причини. Патогенез порушень центральної та периферичної гемодинаміки при різних формах (недостатність лівих та правих відділів серця). Роль нейрогуморальної активації та ремоделювання серця. Класифікація. Клінічні прояви та їх особливості залежно від варіанту (систолічний, діастолічний), стадії та функціонального класу	
32	Тема 14. Практичне заняття 32. ХСН: діагностика, ускладнення. Лікування. Діагностика. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження. Прогноз-модифікуюча терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
33	Тема 15. Практичне заняття 33 Принципи доказової медицини. Визначення поняття. Роль доказової медицини у сучасній клінічній практиці. Складові доказової медицини. Медичний та етичний аспекти доказової медицини	2
34.	Тема 15. Практичне заняття 34 Сучасні клінічні дослідження. Основні поняття клінічних досліджень. Клінічні випробування в Україні (проблеми та перспективи). Основні документи клінічного випробування. Клінічні етапи розробки лікарських речовин. Впровадження результатів клінічних досліджень в настанови для лікарів Світу.	2
35	Тема 15. Практичне заняття 35 Особливості діагностики та лікування хворих похилого віку Особливості обміну речовин в похилому віці. Частота коморбідної патології у людей похилого віку. Особливості дії ліків на організм похилої людини. Особливості діагностики та лікування захворювань внутрішніх органів в похилому віці. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання.	2
36	Тема 15. Практичне заняття 36 Ожиріння: класифікація, медичні наслідки. Лікування ожиріння Основні медичні наслідки ожиріння – метаболічний синдром Актуальність проблеми ожиріння. Методи розрахунку надлишкової ваги (індексу маси тіла) та визначення ожиріння. Класифікація ожиріння. синдром, цукровий діабет, серцево-судинні захворювання та захворювання шлунково-кишкового тракту. Сучасні підходи до медикаментозного та немедикаментозного лікування.	2
37	Тема 16. Практичне заняття 37 Анемії: класифікація, етіопатогенез, клініка Визначення поняття анемія. Класифікація анемій (залізодефіцитна, В ₁₂ -дефіцитна, фолієво-дефіцитна, гемолітична, гіпопластична, постгеморагічна). Етіологічні фактори та патогенез. Механізми внутрішньо-судинного та внутрішньоклітинного гемолізу.	2
38	Тема 16. Практичне заняття 38 Анемії: діагностика, лікування. Особливості клініки та лабораторної діагностики різних форм. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування різних форм. Переливання компонентів крові та кровозамінників.	2
39	Тема 16. Практичне заняття 39 Гострі лейкомії. Визначення поняття гострої лейкомії. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація. Основні клініко-гематологічні	2

	синдроми. Клінічні прояви. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Підтримуюча терапія.	
40	Тема 17. Практичне заняття 40 Хронічні лейкої. Визначення хронічної мієлоїдної лейкої, хронічної лімфоїдної лейкої, справжньої поліцитемії. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація. Основні клінічні прояви та клініко-гематологічні синдроми. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Трансплантація кісткового мозку.	2
41	Тема 17. Практичне заняття 41 Гемофілії: визначення, основні клінічні форми, діагностика. Визначення поняття гемофелія. Етіологія та патогенез, основні клінічні синдроми. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз.	2
42	Тема 17. Практичне заняття 42 Гемофілії: лікування різних форм. Лікування. Терапія різних типів гемофілій. Профілактика кровотеч.	2
43	Тема 18. Практичне заняття 43 Тромбоцитопенічна пурпура. Основні етіологічні фактори та патогенетичні механізми розвитку тромбоцитопенічної пурпури. Основні клінічні синдроми. Діагностична цінність клінічного аналізу крові та дослідження системи гемостазу. Ускладнення. Особливості ведення хворих на ідіопатичну тромбоцитопенічну пурпуру та лікування.	2
44	Тема 18. Практичне заняття 44 Лімфоми: визначення та класифікація. Лімфома Ходжкіна. Визначення та класифікація. Ходжкінські лімфоми. Клінічні прояви та їх особливості при різних варіантах перебігу. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.	2
45	Тема 19. Практичне заняття 45 Неходжкінські лимфоми. Визначення та класифікація. Клінічні прояви та їх особливості при різних варіантах перебігу. Лімфоми як прояви ВІЛ-інфекції. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Профілактика. Прогноз та працездатність.	2
46	Тема 19. Практичне заняття 46 Мієломна хвороба. Визначення та класифікація множинної мієломи. Клінічні прояви. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Прогноз та працездатність. Диференційний залік	2
Разом		92

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми / види завдань	Кількість годин
1	Тема 1. Підготовка до практичних занять 1 – 2	2
2	Тема 2. Підготовка до практичних занять 3 - 4	2
3	Тема 3. Підготовка до практичних занять 5 - 6	2
4	Тема 4. Підготовка до практичних занять 7– 8	2

5	Тема 5. Підготовка до практичних занять 9 - 10	2
6	Тема 6. Підготовка до практичних занять 11 - 12	2
7	Тема 7. Підготовка до практичних занять 13 - 14	2
8	Тема 8. Підготовка до практичних занять 15 - 16	2
9	Тема 9. Підготовка до практичних занять 17 - 18	2
10	Тема 10. Підготовка до практичних занять 19 – 20 - 21	2
11	Тема 11. Підготовка до практичних занять 22 – 23 -24	2
12	Тема 12. Підготовка до практичних занять 25 – 26 - 27	2
13	Тема 13. Підготовка до практичних занять 28 – 29 - 30	2
14	Тема 14. Підготовка до практичних занять 31 –32	4
15	Тема 15. Підготовка до практичних занять 33 - 34 – 35 - 36	2
16	Тема 16. Підготовка до практичних занять 37 – 38 -39	2
17	Тема 17. Підготовка до практичних занять 40 - 41 -42	2
18	Тема 18. Підготовка до практичних занять 43 - 44	2
19	Тема 19. Підготовка до практичних занять 45 - 46	2
РАЗОМ		40

7. Методи навчання

Лекції.

Практичні заняття: бесіда, рольові ігри, вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок огляду пацієнта, демонстрація та відпрацювання навичок виконання маніпуляцій за переліком 5, інструктаж та відпрацювання навичок реєстрації ЕКГ, установки та інтерпретації даних холтерівського моніторингу, аналізу МНВ, тренувальні вправи з диференційної діагностики кардіологічних та гематологічних захворювань.

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, самостійна робота з банком тестових завдань Крок-2, самостійне опанування алгоритмів клінічного обстеження хворого.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування, оцінювання виконання практичних навичок, оцінювання комунікативних навичок під час рольової гри, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: диференційний залік

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

- Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
  - методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі
  - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:
  - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
  - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінювання роботи із пацієнтом з теми заняття:
  - методи: оцінювання: а) комунікативних навичок спілкування з пацієнтом, б) правильність призначення та оцінки лабораторних та інструментальних досліджень, в) дотримання алгоритму проведення диференціального діагнозу, г) обґрунтування клінічного діагнозу, д) складання плану лікування;
  - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду пацієнта та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду пацієнта та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду пацієнта та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду пацієнта та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

Здобувач допускається до диференційного заліку за умови виконання вимог навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він отримав не менше 3,00 балів.

Оцінювання результатів навчання під час підсумкового контролю

Зміст оцінюваної діяльності	Кількість балів
Відповідь на теоретичні запитання.	3
Оцінка електрокардіограми	1
Оцінка лабораторного аналізу	1

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти на диференційному заліку

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач освіти чітко і логічно відповів на поставлене запитання. Ґрунтовно і всебічно знає зміст теоретичного питання, вільно володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. При розв'язанні практичного завдання точно дотримувався алгоритму інтерпретації даних та вільно сформулював заключення.
Добре «4»	Здобувач освіти чітко і логічно відповів на поставлене запитання. Достатньо глибоко і всебічно знає зміст теоретичного питання, володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускає несуттєві помилки, які усуваються самим здобувачем, коли на них вказує екзаменатор. При розв'язанні практичного завдання допустив незначні похибки в алгоритмі інтерпретації даних та сформулював заключення за вказівкою викладача.
Задовільно	Здобувач освіти у неповному обсязі володіє основним обсягом теоретичних

«3»	знань, неточно використовує професійну та наукову термінологію. Відчуває значні труднощі при побудові самостійної логічної відповіді у застосуванні теоретичних знань при аналізі практичних завдань. У відповідях мають місце суттєві помилки. При розв'язанні практичного завдання припустився значних похибок у алгоритмі інтерпретації даних та сформулював невірне заключення.
Незадовільно «2»	Здобувач освіти не виконав завдання, у більшості випадків не дав відповіді на додаткові та навідні запитання. Не опанував основний обсяг теоретичних знань, виявив низький рівень володіння професійною та науковою термінологією. Відповіді на питання є фрагментарними, непослідовними, нелогічними, не може застосовувати теоретичні знання при аналізі практичних завдань. У відповідях має місце значна кількість грубих помилок. При розв'язанні практичного завдання не продемонстрував або припустився грубих помилок і похибок в алгоритмі діагностики ЕКГ та інтерпретації лабораторного аналізу.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінка за дисципліну складається на 50% з оцінки за поточну успішність та на 50% з оцінки за диференційний залік.

Середній бал за дисципліну переводиться у національну оцінку та конвертується у бали за багатобальною шкалою (200-бальною шкалою).

Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічний відділ Університету програмою «Контингент» за формулою:

Середній бал успішності (поточної успішності з дисципліни) x 40

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

За *рейтинговою шкалою ECTS* оцінюються досягнення здобувачів вищої освіти з освітніх компонентів, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів, шляхом ранжування, а саме:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус
- Методичні розробки до практичних занять
- Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти

- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні клінічні завдання
- Сценарії рольових ігор (за необхідністю)
- Електронний банк тестових завдань за підрозділами з дисципліни

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Есенціальна артеріальна гіпертензія (гіпертонічна хвороба). Визначення. Класифікація. Клінічні прояви та дані додаткових методів дослідження. Ураження органів-мішеней. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування.
2. Ускладнені та неускладнені гіпертензивні кризи, особливості лікувальної тактики.
3. Вторинні (симптоматичні) артеріальні гіпертензії. Визначення. Основні причини.
4. Особливості клініки, діагностики ниркових (реноваскулярних, ренопаренхіматозних), ендокринних (синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, синдром Кона, хвороба Грейвса) і гемодинамічних (ізольована систолічна артеріальна гіпертензія, коарктація аорти) артеріальних гіпертензій. Артеріальна гіпертензія при вагітності. Значення лабораторних і інструментальних методів для диференційної діагностики та верифікації діагнозу. Лікування, в тому числі хірургічне лікування.
5. Атеросклероз. Визначення. Роль гіперліпемії, загального та місцевого запалення, ушкодження судинної стінки і тромбоцитів у розвитку атеросклерозу. Фактори ризику. Особливості клінічних проявів залежно від переважної локалізації (аорта, коронарні, мезентеріальні та ниркові артерії, артерії нижніх кінцівок). Значення лабораторних, променевих та інших інструментальних методів дослідження. Ускладнення. Загальні принципи лікування. Лікувальна тактика при різних варіантах перебігу. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
6. Хронічні форми ішемічної хвороби серця (ІХС). Визначення ІХС. Етіологія. Класифікація ІХС. Особливості клінічного перебігу і діагностики різних варіантів стабільної стенокардії. Безбольова форма ІХС, післяінфарктний та дифузний кардіосклероз. Особливості клінічних проявів. Критерії постановки діагнозу. Диференційована терапія різних форм ІХС. Прогноз-модифікуюча терапія.
7. Гострий коронарний синдром (нестабільна стенокардія і гострий інфаркт міокарда). Визначення. Класифікація. Особливості клінічного перебігу і діагностики гострого інфаркту міокарда. Критерії діагнозу. Ускладнення гострого інфаркту міокарда (гостра лівощуночкова недостатність, порушення ритму і провідності серця, розрив міокарда, гостра аневризма серця, післяінфарктний синдром Дреслера та ін.). Діагностика. Лікувальна тактика в різні періоди гострого інфаркту міокарда. Прогноз-модифікуюча терапія. Показання до хірургічного лікування. Реабілітація.
8. Тромбоемболія легеневої артерії (ТЕЛА). Визначення ТЕЛА. Фактори ризику. Класифікація. Патогенез порушень гемодинаміки. Клінічний перебіг. Критерії діагнозу, диференційний діагноз. Діагностичне значення змін даних лабораторних та інструментальних методів дослідження. Лікувальна тактика. Показання до хірургічного лікування.
9. Легеневе серце. Визначення легеневого серця. Етіологія, патогенез. Класифікація. Клінічні прояви, зміни даних додаткових методів дослідження залежно від етіологічного фактору. Диференційний діагноз. Принципи диференційованого лікування.
10. Вроджені вади серця у дорослих. Визначення. Дефект міжпередсердної і міжшлуночкової перегородок, відкрита артеріальна протока, коарктація аорти. Механізми порушень гемодинаміки, значення легеневої гіпертензії. Значення неінвазійних і інвазійних методів для діагностики і диференційної діагностики. Ускладнення. Синдром Ейзенменгера. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Профілактика ускладнень. Прогноз та працездатність.

11. Інфекційний ендокардит. Визначення. Етіологія, патогенез. Діагностичні критерії. Значення лабораторних методів і ехокардіографічного дослідження в діагностиці. Диференційний діагноз. Ускладнення (серцева недостатність, емболії, абсцеси). Лікування. Режими антибактеріальної терапії. Показання до хірургічного лікування.
12. Набуті вади серця. Визначення. Вади мітрального, аортального, трикуспідального клапанів. Етіологія, механізми порушень гемодинаміки. Класифікація. Комбіновані мітральні та аортальні вади. Клінічні прояви. Значення неінвазійних та інвазійних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
13. Міокардити та кардіоміопатії. Визначення. Класифікація. Етіологія та патогенез основних видів кардіоміопатій (запальних, метаболічних, ідіопатичних). Клінічні прояви, зміни ЕКГ, ЕхоКГ та інших променевих методів дослідження залежно від етіології і варіанту перебігу. Критерії постановки діагнозу та диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування різних кардіоміопатій.
14. Перикардити. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клініки, перебігу і діагностики різних варіантів перикардитів. Методи верифікації діагнозу. Тампонада серця. Показання до пункції перикарду, її діагностичне та лікувальне значення. Диференційована терапія різних форм із урахуванням етіологічних факторів. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
15. Порушення ритму серця. Визначення. Етіологія. Класифікація. Електрофізіологічні механізми аритмій (екстрасистолія, фібриляція та тріпотіння передсердь, шлуночкові тахікардія та фібриляція шлуночків). Клініка, ЕКГ-діагностика та диференційна діагностика. Ускладнення. Медикаментозні та немедикаментозні методи лікування. Роль електроімпульсної терапії.
16. Невідкладна терапія при пароксизмальних порушеннях ритму та раптовій зупинці серця. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
17. Порушення провідності серця. Визначення. Етіологія. Класифікація. Клініка та ЕКГ-діагностика атріовентрикулярних блокад та блокад ніжок пучка Гіса. Тактика при гострих та хронічних порушеннях провідності. Невідкладна допомога при нападах Морганьї-Адамса-Стокса. Показання та принципи електрокардіостимуляції (тимчасової, постійної). Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
18. Гостра серцева недостатність. Визначення. Основні причини. Патогенез порушень центральної та периферичної гемодинаміки при різних формах (недостатність лівих та правих відділів серця). Класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Невідкладна допомога при кардіогенному набряку легень та кардіогенному шоці.
19. Хронічна серцева недостатність. Визначення. Основні причини. Патогенез порушень центральної та периферичної гемодинаміки при різних формах (недостатність лівих та правих відділів серця). Роль нейрогуморальної активації та ремоделювання серця. Класифікація. Клінічні прояви та їх особливості залежно від варіанту (сistolічний, діастолічний), стадії та функціонального класу. Діагностика. Значення лабораторних та інструментальних методів дослідження. Прогноз-модифікуюча терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
20. Нейроциркуляторна дистонія. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клінічних синдромів. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Диференційована терапія. Первинна і вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.
21. Принципи доказової медицини. Визначення поняття. Роль доказової медицини у сучасній клінічній практиці. Складові доказової медицини. Основні поняття клінічних досліджень. Медичний та етичний аспекти доказової медицини.
22. Діагностика та лікування людей похилого віку. Особливості обміну речовин у похилому віці. Частота коморбідної патології у людей похилого віку. Особливості дії ліків на організм людини похилого віку. Особливості діагностики та лікування в похилому віці.

23. Ожиріння та його наслідки. Актуальність проблеми. Методи розрахунку надлишкової ваги (індексу маси тіла) та визначення ожиріння. Класифікація ожиріння. Основні медичні наслідки ожиріння – метаболічний синдром, цукровий діабет, серцево-судинні захворювання та захворювання шлунково-кишкового тракту. Сучасні підходи до медикаментозного та немедикаментозного лікування.
24. Анемії (залізодефіцитна, В₁₂-дефіцитна, фолієво-дефіцитна, гемолітична, гіпопластична, постгеморагічна). Етіологічні фактори та патогенез. Особливості клініки та лабораторної діагностики різних форм. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування різних форм.
25. Гострі та хронічні лейкої. Визначення. Визначення хронічної мієлоїдної лейкої, хронічної лімфобласної лейкої, справжньої поліцитемії. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація. Основні клінічні прояви та клініко-гематологічні синдроми. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування
26. Трансплантація кісткового мозку.
27. Лімфоми та мієломна хвороба: визначення, класифікація, клініка, діагностика, лікування.
28. Ходжкінські та неходжкінські лімфоми. Клінічні прояви та їх особливості при різних варіантах перебігу. Критерії діагнозу. Ускладнення. Принципи лікування.
29. Тромбоцитопенічна пурпура, клінічні прояви, принципи лікування.
30. Гемофілія. Визначення. Етіологія та патогенез, основні клінічні синдроми. Критерії діагнозу. Терапія різних гемофілій.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Внутрішні хвороби: у 2 ч. Ч. 1: Розділи 1–8: Нац. підручник для лікарів-інтернів, студ. мед. ЗВО, лікарів-практиків терапевт. профілю. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін.; за ред. Л.В Глушка. — К., 2019. — 680 с., тв. пал., (ст. 5 пр.).
2. Внутрішні хвороби: у 2 ч. Ч. 2: Розділи 9–24: Нац. підруч. для лікарів-інтернів, студ. мед. ЗВО, лікарів-практиків терапевт. профілю. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін.; за ред. Л.В Глушка. — К., 2019. — 584 с. + 6с. кольор. вкл., тв. пал., (ст. 5 пр.).
3. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини: Навч. посіб. для лікарів-практиків, сімей. лікарів, аспірантів, студ. мед. ЗВО. Рекомендовано вченою радою НМУ ім. О.О. Богомольця / А.С. Свінцицький. — К., 2019. — 1008 с. + 80 с. кольор. вкл., тв. пал., (ст. 3пр.).
4. Внутрішні хвороби: Підручник, заснований на принципах доказової медицини 2018/19 / Керівник проекту Александра Кубец, гол. ред. Адріана Яремчук-Кочмарик, Анатолій Свінцицький; пер. з польск. –Краків: Практична медицина, 2018. –1632 с.
5. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування // За редакцією В.М.Коваленка, М.І.Лугая, Ю.М.Сіренка, О.С.Сичова, 4-те вид., переробл. і доповн. – К.: Моріон, 2021. – 224 с.
6. ЕКГ у практиці = The ECG in Practice = ЭКГ в практике: навчальний посібник / Джон Р. Хемптон; переклад 6-го англ. видання. – Київ: Медицина, 2018. – 560 с.

Додаткова:

1. Свінцицький А. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини / Медицина, 2019. – 1008 с.
2. Алгоритми діагностики і лікування невідкладних станів у терапевт. Практиці: посібник / Стародуб Є.М. – Т. 2019. — 196 с., пал. м'ягка.
3. Невідкладні стани у практиці терапевта і сімейного лікаря, посібник /Єпішин А.В. . – Т. 2019. — 380 с., пал. тв.
4. Практикум з курації терапевтичного хворого і написання навчальної історії хвороби:

- посібник / С.М. Андрейчин. – Т. 2019. — 112 с., пал. м'ягка.
5. Лікування та профілактика COVID-19. Охорона психічного здоров'я в умовах пандемії. Навчальний посібник для студентів, інтернів (українська мова). Рекомендовано вченою радою ДМА. Відповідає типовій навчальній програмі. /за ред. проф., д.м.н. Абатурова О.Є. та проф., д.м.н.Юр'євої Л.М. – Л. 2020. — 296 с., пал. тв.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. <http://moz.gov.ua> – Міністерство охорони здоров'я України
2. www.ama-assn.org – Американська медична асоціація / American Medical Association
3. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
4. www.dec.gov.ua/mtd/home/ - Державний експертний центр МОЗ України
5. <http://bma.org.uk> – Британська медична асоціація

Список 1 (синдроми та симптоми)

анемічний синдром
 анурія та олігоурія
 артеріальна гіпертензія
 артеріальна гіпотензія
 біль в грудній клітці
 біль в животі
 біль в кінцівках та спині
 блювота
 гарячка
 геморагічний синдром
 гепатомегалія та гепатолієнальний синдром
 головний біль
 жовтяниця
 задишка
 запаморочення
 кардіомегалія
 кашель
 кровохаркання
 лімфаденопатія
 набряковий синдром
 поліурія
 портальна гіпертензія
 порушення серцевого ритму та провідності
 сечовий синдром
 суглобовий синдром
 ціаноз

Список 2 (захворювання)**Хвороби крові та кровотворних органів**

анемії
 гемофілія
 лейкемії
 лімфогранулематоз
 лімфоми
 мієломна хвороба
 тромбоцитопенічна пурпура
Хвороби системи кровообігу:
 аневризма аорти
 атеросклероз
 атеросклероз артерій кінцівок
 варикозне розширення вен нижніх кінцівок
 вроджені вади серця
 вторинна артеріальна гіпертензія
 гостра оклюзія магістральних та периферичних артерій;
 ендокардити
 есенціальна артеріальна гіпертензія
 ішемічна хвороба серця
 кардіоміопатії
 легеневе серце

набуті вади серця
 облітеруючий ендартеріт
 перикардити
 порушення серцевого ритму та провідності
 серцева недостатність
 травми серця та кровоносних судин
 тромбоемболія легеневої артерії

Список 3 (невідкладні стани):

гіпертензивний криз
 гостра дихальна недостатність
 гостра серцева недостатність
 гостра кровотеча
 зупинка серця
 колапс
 гострі порушення серцевого ритму
 шоки

Список 4 (лабораторні та інструментальні дослідження)

аналіз сечі за Зимницьким
 аналіз сечі за Нечипоренком
 протеїни крові та їх фракції, С-реактивний білок
 глюкоза крові, глікований гемоглобін,
 ліпідний профіль крові
 залізо крові
 креатинін, сечовина крові
 електроліти крові
 трансамінази крові
 загальний білірубін крові та його фракції
 коагулограма
 сечова кислота крові
 лужна фосфатаза крові
 гістоморфологічне дослідження біоптату лімфатичних вузлів
 стандартне ЕКГ (у 12 відведеннях)
 ехокардіографія та доплерографія
 загальний аналіз крові
 загальний аналіз сечі
 рН крові
 показники кислотно-лужного стану крові
 загальний аналіз стернального пунктату
 загальний імунологічний профіль крові
 рентген контрастна ангіографія
 методи інструментальної візуалізації органів черевної порожнини
 методи інструментальної візуалізації органів грудної порожнини
 методи інструментальної візуалізації сечостатевої системи

Список 5 (медичні маніпуляції):

проводити реєстрацію стандартної ЕКГ в 12 відведеннях
 вимірювати артеріальний тиск